

Sluchové postižení

Contents

Cvičení.....	1	Kochleární implantát.....	22
Skryté (neviditelné) postižení	2	Odezírání ze rtů.....	24
Sluch a naslouchání	3	Znakový jazyk.....	26
Sluch.....	4	Cvičení.....	27
Sluch a jeho anatomie: obrázek	5	Hlavní obtíže.....	28
Sluchový podnět (zvuk)	7	Hlavní obtíže.....	31
Zvukové vlastnosti	8	Hlavní obtíže.....	32
Sluchové postižení	10	Emocionální potíže	34
Absolutní práh sluchu	12	Kulturní identita.....	36
Sluchové postižení	14	Identitu neslyšících	37
Modely hluchoty.....	15	Slyšící identitu	38
Cvičení.....	17	Marginální identitu	39
Cvičení.....	18	Bikulturní identitu	40
Sluchadlo.....	20		

Návrhy pro úspěšnější komunikaci:

Kontext vzdělávání	41
Přizpůsobení.....	43
Výukové metody a techniky	45
Metoda objašňavanja.....	46
Demonstrační metoda	48
Cvičení.....	49
Dodatek: Praktická cvičení	51
Dovolte mi vyprávět vám příběh	51
Dodatek: Praktická cvičení	53
Tichá místnost	53
Linkovi:	55

Cvičení

Máte nějakou zkušenost s kontaktem s neslyšícím nebo nedoslýchavým člověkem? Popište, co pro vás bylo na komunikaci s ním nejtěžší! Jak jste se cítili při komunikaci s člověkem, který neslyší, co říkáte?

Skryté (neviditelné) postižení

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Při interakci s člověkem, který má
sluchové postižení, je velmi obtížné
si tohoto postižení všimnout,
dokud se součástí situace nestane i
komunikační aspekt.

Tato “neviditelnost” postižení má své
žádoucí i nežádoucí důsledky. Jmenovitě,
daný člověk není kvůli svému deficitu
stigmatizován “na dálku”. Lidé ze
sociálního okolí však vědí nejméně o
handicapech, které jsou pro ně nejméně
viditelné, takže je těžší si představit
obtíže, s nimiž se takový člověk setkává
v každodenním životě. V důsledku toho
jsou méně schopni předvídat potřeby
osoby se sluchovým postižením a
přizpůsobit tomu své vlastní chování. 2

Sluch a naslouchání

Pojem “sluch” označuje schopnost a odkazuje na správné fungování sluchových orgánů. Nezahrnuje vůli ani záměr.

Termín “poslech” (naslouchání) označuje dobrovolnou činnost, tj. interpretaci slyšených zvuků pomocí našeho sluchu. Zahrnuje uvědomění, záměr, chtění a zájem.

Sluch

Pojem “sluch” označuje smysl, který slouží k vnímání zvuků a interpretaci jejich významu. Jedná se o detekci přenosu vibrací způsobených zvukovými vlnami do středního ucha a jejich přeměnu na nervový impuls, který je v mozkové kůře interpretován jako vjem.

Sluch a jeho anatomie: obrázek

Se sluchem souvisí 5 anatomických oblastí:

- Vnější ucho (ušní boltec a zevní zvukovod)
- Střední ucho
- Vnitřní ucho (hlemýžď a polokruhovitě kanálky)
- Nervové dráhy
- Centra v mozkové kůře

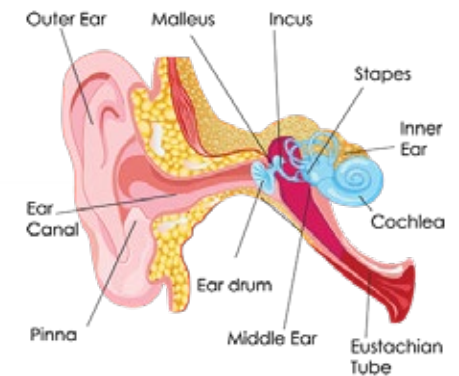
Ušní boltec zachycuje zvuky a směřuje je do zevního zvukovodu, který způsobuje vibrace ušního bubínku.

Vibrace se pak přenášejí přes tři sluchové kůstky (kladívko, kovadlinku a třmínek) do hlemýždě ve vnitřním uchu.

V hlemýždi se začne pohybovat tekutina, která ho vyplňuje, a vytváří vlny, které se pak přenášejí na membránu, kde jsou umístěny smyslové buňky. Smyslové buňky jsou zakončeny chloupky, které se v důsledku vibrací ohýbají.

V tu chvíli se vytvoří bioelektrický potenciál, který je prostřednictvím vláken vyslán do mozku v podobě nervového impulsu.

Na obrázku jsou znázorněny části ucha – vnější, střední a vnitřní.

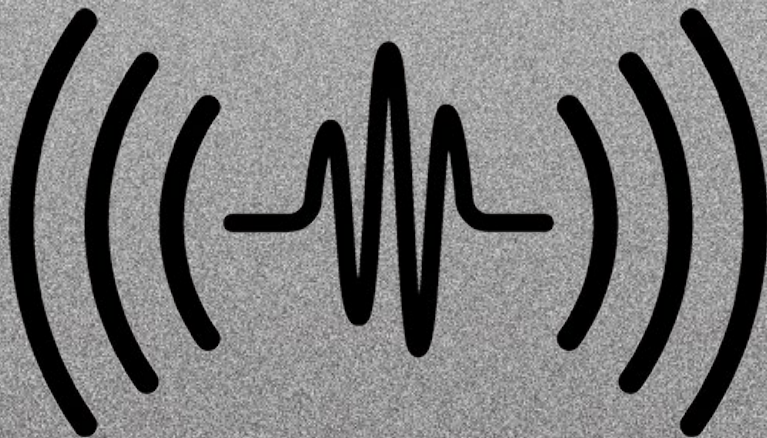

Sluchový podnět (zvuk)

Sluchový podnět neboli zvuk je mechanické chvění tělesa, které je přenášeno prostředím (vzduchem, vodou...) do ucha ve formě mechanického vlnění. Lidé nejsou schopni vnímat všechny formy a aspekty vibrací; jsou schopni vnímat pouze určitý rozsah, který nazýváme zvuk.

Ultrazvuk se skládá ze zvukových vln, jejichž frekvence je vyšší než horní hranice citlivosti lidského ucha. Zvukové vlny s frekvencí vyšší než 109 Hz se označují jako hyperzvuk. Infrazvuk je zvuk, jehož frekvence je nižší než spodní hranice citlivosti lidského ucha.

Zvukové vlastnosti

Při popisu zvuku můžeme rozlišit několik aspektů, z nichž nejdůležitější jsou popsány níže.

- **Hlasitost/intenzita (dB):**

vyjadřuje amplitudu zvukových vln, tj. nejvyšší bod zvukové vlny. Čím vyšší je amplituda, tím vyšší je hlasitost.

Hlasitost neboli intenzita zvuku se měří v decibelech (dB).

- **Výška tónu (Hz):**

představuje základní frekvenci (počet kmitů) zvukových vln. Čím vyšší je frekvence, tím vyšší je zvuk. Výška zvuku se měří v hertzech (Hz).

- **Barva:**

představuje další frekvence v průběhu zvuku. Přesněji řečeno, ve skutečnosti se zvuky skládají ze souboru frekvencí, z nichž jedna je obvykle dominantní. “Doprovodné” frekvence pak utvářejí barvu zvuku. Čistý zvuk, tj. zvuk složený z jediné frekvence, lze získat pouze za experimentálních podmínek.

Sluchové postižení

Sluchové postižení znamená neschopnost nebo sníženou schopnost zaznamenat, vstřebat a registrovat sluchové podněty. Potíže se tedy mohou objevit v souvislosti s těmito třemi procesy. Příjem akustického podnětu může být ztížen např. v důsledku deformace zevní části ucha.

Také specifická anomálie přítomná v částech ucha zodpovědných za vedení zvuku nebo přenos elektrických impulsů do mozkových center může vést k poruše sluchu.

A konečně, poškození mozku v oblastech odpovědných za sluchový vjem může bránit interpretaci zvukového signálu. Funkčnost všech jednotlivých anatomických částí souvisejících se sluchem může být narušena v důsledku poškození, nedostatečného vývoje nebo nemoci.

Ošetečení sluha odřeďuje se mjerenjem praga sluha (dB) po pojedinim frekvencijama (Hz).

Míra postižení sluchu se určuje měřením prahu sluchu (dB) na jednotlivých frekvencích (Hz). Práh sluchu obvykle není pro jednotlivé zvukové frekvence

stejný, proto je důležité znát sluchové schopnosti člověka v celém frekvenčním rozsahu.

Různé zvuky řeči (fonémy) mají různou frekvenci a slovo se skládá z několika fonémů. Proto musí mít člověk úroveň (rozlišovací schopnost) sluchu odpovídající široké škále frekvencí.

Normální řeč se pohybuje v rozmezí 40 až 70 dB, pokud jde o hlasitost/intenzitu zvuku, nebo 250 až 5000 Hz, pokud jde o jeho výšku.

Absolutní práh sluchu

Pojem “absolutní práh sluchu” označuje nejnižší intenzitu zvuku (hlasitost), kterou lidské ucho slyší. Vzhledem k tomu, že tento pojem přímo souvisí s hlasitostí, měří se v decibelech (dB).

Lidský sluch se obecně dělí do tří kategorií: lidé s normálním sluchem, lidé nedoslýchaví a lidé s hluchotou (neslyšící, nikoli hluší).

Absolutní práh sluchu pro normální zvuky spadá do rozmezí 0 až 25 dB.

Kategorie nedoslýchavých začíná nad 25 dB, přičemž několik stupňů (lehká, středně těžká a těžká nedoslýchavost) sahá až k 90 dB.

Cokoli nad 90 dB znamená hluchotu. To znamená, že pojem “hluchota” je uměle vytvořený termín a je obvykle spojován s určitým reziduem zvuku, přičemž samotnou poruchu nelze překonat použitím sluchadla. Skutečná (klinická) hluchota, která znamená absolutní absenci zbytků sluchu v jakékoli formě, je velmi vzácná.

Sluchové postižení

Vysokofrekvenční zvuky jsou pro porozumění řeči nesmírně důležité. Nesou 10 % zvukové energie a 90 % významu. Nazývají se souhlásky a jsou rozloženy v celém vysokofrekvenčním pásmu. Většina lidí se sluchovým postižením je slyší obtížně.

Nízkofrekvenční zvuky mají sílu a energii, ale k porozumění řeči příliš nepřispívají. Říká se jim samohlásky a většina lidí se sluchovým postižením je slyší dobře. Mluvčí, který se snaží mluvit hlasitěji, obvykle zdůrazňuje samohlásky (jejichž frekvence je nízká), ale to nezlepšuje srozumitelnost řeči.

Modely hluchoty

Při posuzování pojmu sluchového postižení existují dva hlavní modely: medicínský/patologický model a sociokulturní model.

- **Medicínský/patologický model**

Medicínský/patologický model staví do popředí pojem deficitu. Popisuje hluchotu jako stav vyžadující léčbu. Deficit se snižuje rehabilitací a kompenzuje asistivními technologiemi. Hlavním cílem tohoto modelu je zmírnit účinek deficitu zlepšením využití zbývajících schopností sluchu a mluvení.

- **Sociokulturní model**

Sociokulturní model staví do popředí pojem diverzity. Popisuje hluchotu jako znak, který odlišuje neslyšící od slyšících a který představuje základ pro příslušnost ke komunitě Neslyšících.

Primárním cílem tohoto modelu je začlenit diverzitu do vlastní identity a používat jiné formy komunikace, tj. znakový jazyk. Deficitní model je navíc akceptován lidmi, kteří ztratili sluch v postlingvální fázi, tj. po ukončení období intenzivního osvojování jazyka (po dovršení 2/3 let).

Naproti tomu model diverzity přijímají lidé, kteří se narodili neslyšící nebo kteří ztratili sluch v prelingválním stadiu.

Cvičení

Vytvořte pět skupin, které budou diskutovat o krátkodobých a dlouhodobých vlivech různých forem sluchového postižení v různých obdobích života. Skupiny se budou zabývat následujícími situacemi:

- **Marie:** vrozená hluchota
- **Matěj:** narozen jako nedoslýchavý
- **Libuše:** hluchota v mladém dospělosti
- **Kristýna:** nedoslýchavost v mladém dospělosti
- **Marek:** presbykóza (ztráta sluchu podmíněná věkem)

Cvičení

Pokuste se co nejpodrobněji popsat dopady sluchového postižení na danou osobu (povahové rysy, přání, plány, životní cíle, vztahy s ostatními lidmi, profesní rozvoj atd.). Jedná se o cvičení představivosti, jehož cílem je zapojit účastníky do úvah o možných dopadech sluchového postižení. Protože jsme každý jiný, liší se i naše životní cesty, takže zde neexistují správné nebo špatné odpovědi.

**Podělte se o výsledky diskuze ve své
skupině s ostatními!**

Sluchadlo

Účelem sluchadla je zesílit zvuky přicházející z okolí. Jeho hlavními částmi jsou mikrofon, zesilovač a sluchátko.

Mikrofon přijímá zvukový signál, který zesilovač zesiluje (a provádí digitální zpracování signálu), a sluchátko předává zpracovaný signál do zevního zvukovodu směrem k ušnímu bubínku. Nevýhodou sluchadla je, že dokáže zachytit pouze úzký rozsah frekvencí akustických podnětů.

Akustické podněty, které se mu podaří zachytit, jsou také s ohledem na jejich intenzitu zesíleny rovnoměrně. Slyšící lidé mohou s větším či menším úspěchem zaměřit svou pozornost na zdroj zvuku, který je zajímá, a vytvořit si tak dojem utlumení okolních zvuků. Toho lze se sluchadlem dosáhnout jen obtížně.

Sluchadla lze nosit na jednom nebo na obou uších a jejich úkolem je využívat existujících možností zbytkového sluchu.

Moderní sluchadla mají velké množství programů pro individuální nastavení kvality vnímání zvuku (řízený poslech podle zdroje zvuku, potlačení okolního hluku, odstranění hluku větru, zvýšená slyšitelnost vysokofrekvenčních zvuků, možnost přímého Bluetooth připojení k zařízením vydávajícím zvuk – mobilní telefony, televizory...).

Kochleární implantát

Hlavním účelem kochleárního implantátu (umělého hlemýždě – cochlea) je převádět zvuky z okolí na elektrický signál a pomocí elektrody implantované v hlemýždi je přenášet do mozku prostřednictvím sluchového nervu. Jeho hlavní části jsou vnější (mikrofon, řečový procesor, cívka) a vnitřní (přijímač a elektroda).

Mikrofon snímá zvuky a převádí akustický signál na elektrický, který je následně odeslán do řečového procesoru, kde je zakódován a cívkou přes kůži odeslán do vnitřní části umělého hlemýždě.

Přijímač dekóduje signál a převádí jej na elektrický podnět, který je následně vyslán k elektrodě v hlemýždi. Elektroda stimuluje sluchový nerv, který přenáší podněty do mozku.

Kochleární implantát se implantuje prelingválně neslyšícím dětem a dospělým, kteří ztratili sluch poté, co si již osvojili řeč.

Aby byla osoba způsobilá k zavedení kochleárního implantátu, musí splnit náročná kritéria.

Komplexní předoperační vyšetření je povinné, aby bylo možné určit závažnost ztráty sluchu a přítomnost příznivých a nepříznivých okolností jak pro samotnou implantaci, tak pro rehabilitační proces. Rovněž komplexní a dlouhodobá rehabilitace po implantaci (verbotonální metoda) je povinná. Samotné zavedení kochleárního implantátu je pouze začátkem procesu, jehož cílem je rozvoj sluchových a řečových schopností a dovedností. Nenahrazuje sluch.

Zavedením kochleárního implantátu se odstraní zbytky sluchu v uchu, do kterého je kochleární implantát implantován.

Odezírání ze rtů

Odezírání ze rtů je kompenzační technika, kterou osoby se sluchovým postižením používají k přijímání informací o obsahu, který jim mluvčí sděluje.

Tato technika má řadu negativních aspektů. V důsledku toho je přesnost obsahu sdělení přenášeného od mluvčího k příjemci velmi nízká.

Na rtech je jasně viditelný jen velmi malý počet hlásek (přesněji řečeno jen 30 % z nich), a i ty, které jsou jasně viditelné, jsou často zaměňovány s jinými hláskami v rámci své skupiny, do které se řadí podle místa artikulace (např. /b/, /p/ nebo /m/).

Když k tomuto malému počtu jasně viditelných znaků doplníme ještě další faktory, které ovlivňují úspěšnost odezírání (např. vzdálenost od mluvčího, úhel pohledu a osvětlení obličeje, rozdílnost výslovnosti a pohybů, které jsou základem řeči různých mluvčích, atd), vidíme, že odezírání není tak snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Také odezírající by měl daný jazyk velmi dobře ovládat, což pro lidi se sluchovým postižením málokdy platí.

V neposlední řadě převážná část tohoto procesu spočívá v odvozování z kontextu, které závisí spíše na charakteristikách mluvčího a fyzického prostředí než na schopnostech člověka. Je to velmi namáhavý, nejistý a neúplný proces.

Znakový jazyk

Znakový jazyk (nikoli znaková řeč) je systém vizuálních znaků, které pomocí speciálního postavení (tvaru), orientace, polohy a směru pohybu ruky vytvářejí pojem nebo význam slova.

Ke komunikaci ve znakovém jazyce se nepoužívají pouze ruce; nesmírně důležité je také držení těla a hlavy a mimika obličeje. Znakový jazyk není univerzální, protože každý mluvený jazyk má vlastní verzi znakového jazyka. Každý znakový jazyk má svá vlastní gramatická pravidla a je třeba se je naučit, stejně jako každý jiný cizí jazyk.

Cvičení

**Vyberte si, zda chcete používat
jednoruční nebo obouruční abecedu,
a “vyhláskujte” své jméno.**

Hlavní obtíže

Nejzávažnější důsledky sluchového postižení se projevují v jazyce a řeči, a to bez ohledu na rehabilitaci sluchu a řeči.

Čím závažnější je postižení a čím dříve k němu došlo, tím větší jsou obtíže spojené s jazykem a řečí, což má v konečném důsledku závažnější dopad z hlediska komunikace.

Slyšícím lidem, kteří jsou v kontaktu s osobami se sluchovým postižením, může být řeč neslyšících obtížně srozumitelná nebo zcela nesrozumitelná. Tato nižší srozumitelnost řeči je důsledkem potíží s výslovností zvuků.

Míra nesrozumitelnosti řeči přímo souvisí s kvalitou poslechu. Lidé něco vysloví tak, jak to slyšeli, takže pokud špatně slyší, nemohou ani dobře mluvit.

To zase přímo souvisí s věkem, ve kterém došlo k poškození sluchu.

Pokud člověk přišel o sluch poté, co si osvojil řeč a jazyk prostřednictvím sluchu, nebude mít s jazykovým vyjadřováním žádné potíže. Stále si zachová řeč, i když její ovládání bude časem slábnout.

Velká část informací, které používá k interpretaci vnějších podnětů, pochází z neverbálních signálů a situačního kontextu. Čím nižší je stupeň ztráty sluchu, tím více se člověk spoléhá na sluchový kanál a v menší míře využívá kompenzační zdroje informací.

Lidé s vyšším stupněm sluchového postižení interpretují podněty z prostředí do značné míry pod vlivem svého vnitřního světa, vykládají si události svým specifickým způsobem, vytvářejí si projekce a dělají více chyb.

Nedoslýchaví lidé přesněji vnímají realitu, lépe chápou sdělení a vysílají jasnější signály lidem ve svém sociálním prostředí.

Hlavní obtíže

Řeč osob s prelingvální hluchotou se výrazně liší od řeči osob, které měly možnost slyšet řeč a rozvíjet orální a jazykové schopnosti v prelingválním období.

Jejich výslovnost hlásek je nekonzistentní, intonace monotónní, hlas napjatý, řeč hrdelní, dýchání nepravidelné a dělají časté pauzy.

Osoba se odchyluje od svého centrálního tónu, chybí variace a rytmus a důraz kladený na slova a slabiky ve větě není v souladu s obsahem a účelem řeči. Rychlost jejich mluvení je nižší a kvalita hlasu horší.

Hlavní obtíže

Sluch umožňuje získávat dva typy informací, tj. informace týkající se procesu mluvení (jak se má něco říkat) a informace týkající se obsahu řečeného (co se má říkat).

Lidé s prelingvální hluchotou si nejsou schopni spontánně osvojit řeč a jazyk, v důsledku čehož mají také potíže s porozuměním řeči a jazyku, omezenou slovní zásobu, špatnou gramotnost a dysgramatické rysy.

Rovněž je znemožněn proces nezáměrného učení verbálního materiálu, při kterém si slyšící lidé osvojují 90 % informací (oproti 10 % získaných záměrným učením/přímou výukou).

Vidíme-li, že nezáměrné osvojování prvního z nich, tj. jazyka a řeči, je nemožné, pak je v šokující míře znemožněna i jakákoli forma záměrného učení, tj. osvojování informací, různých typů obsahů a znalostí, což má za následek celkově nízkou úroveň osvojení učiva a dovedností.

Emocionální potíže

Potíže v mluvené a jazykové komunikaci nemusí nutně vést k odchylkám v emočním a sociálním vývoji. Nevhodné chování lidí ze sociálního prostředí a nenaplňování potřeb neslyšícího člověka vede k psychosociálním obtížím. Větší obtíže se projevují u osob, které ztratily sluch v pozdějším věku (traumatická událost).

Úspěšnost adaptace neslyšících závisí na třech prvcích: standardním komunikačním systému, vzdělání a postojích lidí ze sociálního prostředí.

Čím dříve bude zaveden funkční komunikační systém (např. znakový jazyk), který umožní neslyšícímu člověku kontakt s okolím a postavit se na vlastní nohy za účelem uspokojení vlastních potřeb, tím bude adaptace úspěšnější.

Tím se zvýší pravděpodobnost, že bude využívat výhod plynoucích ze zapojení do vzdělávacích systémů.

A konečně, pokud budou postoje sociálního prostředí nediskriminační, bez předsudků a pozitivní vůči osobě se sluchovým postižením, bude celkový psychosociální vývoj adekvátnější.

Kulturní identita

Kulturní identita označuje příslušnost k určitému společenství.

Populace osob se sluchovým postižením je v tomto ohledu velmi různorodá. Mezi lidmi se sluchovým postižením jsou patrné čtyři typy identity:

- **Identita neslyšících**
- **Identita slyšících**
- **Bikulturalní identitet**
- **Marginální identita**

Identitu neslyšících

**Identitu neslyšících si nejčastěji
osvojují lidé, kteří jsou prelingválně
neslyšící.**

Tato identita se vyznačuje pocitem
hrdosti na příslušnost ke kultuře
Neslyšících, kterou si většinou
idealizují. Jsou kritičtí ke světu slyšících
a nedůvěřiví k jeho příslušníkům,
odmítají používat řeč a nepřijímají
neslyšící, kteří používají řeč, sluchadla
nebo kochleární implantát.

Příslušníci kultury neslyšících se aktivně
podílejí na změně společenského postoje
k neslyšícím a snižují stigmatizaci ze
strany dominantní skupiny.

Slyšící identitu

Slyšící identitu mohou mít neslyšící děti slyšících rodičů, prelingválně neslyšící, kteří navštěvovali školy využívající orální přístup nebo běžné školy, a postlingválně neslyšící.

Tato identita se vyznačuje orientací na slyšící, s nimiž se identifikují a stýkají, negativními postoji a kritikou vůči neslyšícím a nezájmem o znakový jazyk.

Marginální identitu

**Marginální identitu mohou mít
neslyšící děti slyšících rodičů,
neslyšící děti, které navštěvovaly
školy využívající orální přístup
nebo běžné školy, a dlouhodobě
neslyšící po zavedení
kochleárního implantátu.**

Tato identita se vyznačuje
nedostatečnou identifikací s
neslyšícími i slyšícími lidmi. Špatně
ovládají mluvený i znakový jazyk,
mají potíže s navazováním a
udržováním vztahů jak s neslyšícími
/ nedoslýchavými, tak se slyšícími
lidmi kvůli omezeným komunikačním
dovednostem a ocitají se na okraji
obou kultur.

Tato identita je spojena s nejméně
úspěšnou adaptací a řadou potíží v
podobě sociálního zmatku, emočních
potíží, poruch chování, nízkého
sebevědomí a pocitu nesounáležitosti.

Bikulturní identitu

Bikulturní identitu si nejčastěji osvojují lidé nedoslýchaví.

Tato identita se vyznačuje rovnocenným ztotožněním se s neslyšícími i slyšícími lidmi, dosahováním úspěšné sociální interakce s oběma skupinami, uznáváním důležitosti soužití a přijímáním hodnot obou kultur.

Ve svých rodinách komunikují znakovým jazykem, navštěvují běžné školy a snadno se přizpůsobují kultuře slyšících. Tato identita je spojena s nejúspěšnější adaptací a řadou výhod v podobě emočního zdraví, lepších komunikačních dovedností a vysokého sebevědomí, díky němuž jsou odolnější vůči frustraci.

Návrhy pro úspěšnější komunikaci: Kontext vzdělávání

Níže jsou uvedena pravidla
komunikace s osobami se sluchovým
postižením:

- **Upoutejte jejich pozornost**
– poplácejte je po rameni nebo
zamávejte rukama.
- **Ukažte svou tvář** – neotáčejte
se zády, nesklánějte hlavu ani si
nezakrývejte rty.
- **Neodcházejte, dokud
neřeknete vše, co jste chtěli**
– snížená schopnost vstřebávat
vizuální informace.
- **Dobře osvětlená tvář** otočená
ke zdroji světla

- **Mluvte standardním jazykem, ne nářečím** – porozumění běžnému jazyku je pro neslyšící už samo o sobě obtížnější.
- **Počkejte, až na vás přijde řada** – nezačínejte mluvit dříve, než na vás neslyšící upře svůj pohled.
- **Nekřičte** – porozumění se tím nezlepší, samohlásky budou zdůrazněny a dotyčný si to může vyložit tak, že se zlobíte.
- **Nemluvte z dálky ani z přílišné blízkosti.**
- **Chovejte se přirozeně – nedělejte přehnané grimasy.**

- **Mluvte průměrným tempem**
- **Vzdalete se od okolního hluku**
- **Bud'te věcní a struční:**
omezená slovní zásoba, špatné jazykové dovednosti.
- **Používejte jednoduchá gesta**
- **Používejte znakový jazyk, pokud ho ovládáte**
- **Trpělivě opakujte, kolikrát je třeba.**
- **Pokud je to složité, napište to**

Přizpůsobení

Přizpůsobení v kontextu neformálního vzdělávání dospělých:

Zajistěte písemné materiály, přepisovatele nebo tlumočníka do znakového jazyka pro osoby se sluchovým postižením.

Osvětlení prostoru je pro osoby se sluchovým postižením velmi důležité, protože často odezírají ze rtů, což ve tmě nelze.

Pro osoby se sluchovým postižením je navíc důležitá poloha sezení.

Umožněte jim zvolit si polohu, při které nebudou zády ke dveřím, aby mohly vizuálně vnímat celou skupinu a osoby, které se k nim blíží. Prostorové rozmístění účastníků organizujte tak, aby všechny jejich tváře byly v zorném poli osoby se sluchovým postižením.

Používejte různé telekomunikační kanály pro osoby se sluchovým postižením, abyste zajistili, že v případě potřeby může být přítomen tlumočník do znakového jazyka.

Zajistěte notebook a přepisovatele, který bude sedět vedle osoby se sluchovým postižením a zapisovat vše, co bude během výuky řečeno.

Výukové metody a techniky

Výukové metody a techniky v
kontextu neformálního vzdělávání
dospělých:

- Explanativní metoda
- Demonstrační metoda

Metoda objašňavanja

Platí obecné návrhy pro úspěšnější komunikaci s osobami se sluchovým postižením. Pokud je v místnosti přítomen tlumočnick do znakového jazyka, přizpůsobte tempo své řeči tak, aby tlumočnick mohl osobě se sluchovým postižením zprostředkovat vše, co říkáte.

Pokud oslovujete osobu se sluchovým postižením, která používá tlumočnicka, dívejte se na ni a oslovujte přímo ji, nikoli tlumočnicka. Vy komunikujete se studentem a student s tlumočnickem.

V důsledku různých životních a výchovných faktorů může mít dospělá osoba se sluchovým postižením agramatický písemný i ústní projev. Snažte se soustředit na obsah a nehodnoťte jeho zvládnutí jazyka a gramatiky, pokud nejsou předmětem vašeho vzdělávacího programu.

Některé osoby se sluchovým postižením považují písemné materiály za velmi užitečné a ocení, pokud jim předem poskytnete své poznámky z přednášek.

Dejte studentovi se sluchovým postižením najevo, že je v pořádku, když požádá o zopakování nebo vysvětlení všeho, čemu nerozuměl, a to v případě potřeby i vícekrát. Sledujte neverbální komunikaci studenta se sluchovým postižením a neváhejte se občas zeptat, zda je potřeba něco objasnit nebo zopakovat.

Demonstrační metoda

**Pro osoby se sluchovým
postižením bude
demonstrace a zážitkové
učení mnohem účinnější než
jakékoli vysvětlování. Vaším
úkolem je dohlížet na ně při
získávání těchto zkušeností
a poskytovat jim další
vysvětlení.**

Cvičení

Představte si, že jste organizátorem kurzu výstavby a montáže sádrokartonových desek. Přihlásila se osoba, která je ve vysoké míře nedoslýchavá. O jakém přizpůsobení uvažujete?

Dodatek: Praktická cvičení

Dovolte mi vyprávět vám příběh

Potřebné materiály: příběh napsaný na papíře (novinový článek apod.), skupina lidí.

Instrukce: V místnosti je přítomen vypravěč, který čte příběh, a dobrovolník, který příběh poslouchá. Poté každá osoba ze skupiny vstoupí do místnosti samostatně a poslouchá příběh, jak jej přednáší předchozí osoba. Tato osoba předává příběh z paměti další osobě a tak dále až do konce. Poslední osoba vypráví příběh z paměti celé skupině.

Účel cvičení: Když předáváme zprávu jiné osobě, je důležité, abychom ji předali přímo a formálně co nejvěrněji tak, jak bychom ji předali lidem, kteří jsou schopni ji slyšet. Zprostředkovatelům komunikace bychom se měli vyhnout, pokud nejsou odborníky na zprostředkování. Věnujte čas vyprávění vtipu svému neslyšícímu příteli.

Dodatek:

Praktická

cvičení

Tichá místnost

Potřebné materiály: barevné tužky
nebo křídly, list papíru pro každého
účastníka, 1 osoba dávající pokyny.

Instrukce: Ten, kdo dává pokyny,
vyslovuje slova pouze ústy, aniž by
vydal zvuk. Účastníci pak musí pokyny
odezřít ze rtů a potichu provést úkol
tak, jak mu porozuměli. Například:
“Nakreslete domeček s červenou
střechou, modrými okny a žlutými
dveřmi.”. Pokud mají účastníci nějaké
otázky, mohou je položit stejným
způsobem, jakým obdrželi pokyny.

Účel cvičení: Přestože je odezírání ze rtů někdy velmi praktické a usnadňuje nám komunikaci s neslyšícími, je velmi neefektivní a náchylné k chybám. Při výuce bychom se neměli spoléhat výhradně na tento způsob komunikace. Proto se ujišťujte, že vám je správně rozumět!

Links:

Deafness & Education
International

Deaf identities in disability
studies

A Quiet Place
(2018)